

Zprávy zahraniční

ČECHY.

Když se ukázaly všechny pokusy, aby se docílilo plodné akce na českém sněmu, marnými, byl tento po nepřekonatelné obstrukci opět uzavřen. Podmínky Němců jsou se strany Čechů naprosto nepřijatelné a za takových okolností nemohlo se rozhodnout v zásluhách sněmu pokračovati. Jak se však proslýchá z poloúřední strany, keji se vláda stále naděje, že uvede český sněm přece do volných kolejí. Čech učiní poslední pokus, provést dohodu mezi oběma spornými živly, t. j. mezi Němci a Čechy. Jak toho chce dosáhnout, to vědí bozi.

Dne 11. října zahájeno bylo pražskou porotou přelíčení s ředitelem kartelní rakouských železnic a renegátem Kestranekem, známým ze skandálu rourového v Praze, a s vrchním redaktorem "Prager Tagblattu" Hornem. Oba dva jsou obžalováni poslaneckou a tovarnickou Josefem Bredlikem pro urážku, již se vůči němu dopustili při uvedeném již skandálu rourovém. Pozoruhodné prohlášení učinila porota hned po zahájení líčení. Porotci prohlásili, že nejsou neměny znali a proto požadují, aby se přelíčení konalo v češtině. Jako svědek objevil se v soudní tak bývalý rakouský ministr obchodu dr. Fiedler. Přelíčení budí v Praze velkou pozornost. — Proces tento později odložen byl na neurčitou dobu.

Profesor Wahnund, jak se proslýchá, podal profesorskému sboru německé university v Praze jistě vysvětlení, načež vláda odvolala svůj zákaz jeho přednášek o církevním právu. Wahnund následkem toho odvolal svoji resignaci a zůstane nadále členem právnické fakulty.

RAKOUSKO-UHERSKO.

Zemské sněmy v Dolních a Horních Rakousích. Solnohradská a Vorrarberku zastupující se tou dobou ustanovením němečiny jakožto jediné zemské řeči. V kružích německých národních jeví se nesmírné zadostoučenosti nad tím, že různé zemské sněmy současně zabývají se tou otázkou.

Ve Vídni vytvořil se výbor, jenž obrátil se za účel porčení pomníku v upomínku na "věrnost Německa vůči Rakousko-Uhersku" v poslední balkánské krizi. Výbor soudí, že při nynějším velkoněmeckém hnutí v Rakousku podří se mu snadno sehnati potřebný obnos.

Národnostní konflikt mezi Čechy a Němci znemožňuje všelikou parlamentární práci v Rakousku a dospívá ku vážné krizi, jejíž následky jsou prozatím nedohledné; na druhé straně také v Uhrách přirostuje se situace a jak se zdá, není žádná vyhlídka na její brzké rozřešení. Předseda uherského ministerstva dr. Wekerle, jenž v poslední době stále vyjednává s ministrem obchodu Františkem Košutem, vůdcem uherské strany neovdivlosti, v poslední své audienci u císaře-krále Františka Josefa předložil nový plán, na jehož základě měla být přelomena nynější politická a ministerská krize v Uhrách, avšak panovník opětne zamítl jeho návrhy. Situace se tím přirostuje i na straně uherské. Všechny okolnosti nasvědčují, že celá říše rakousko-uherská prodělává tou dobou vážnou krizi, jejíž následky nelze předvídati.

Místodržitel Dolních Rakous, hrabě Kienhausen, podal námítky proti zákonu, jímž se ustanovuje němečina za výhradní vyučovací jazyk na veřejných školách v Dolních Rakousích. Zákon ten byl nedávno přijat v dolnorakouském sněmu na podnět dra. Luegera, vůdce křesťanských sociálů německých, a hlavním účelem jeho byl útok proti českým školám ve Vídni a v Dolních Rakousích vůbec. Kdyby dostalo se zákonu tomu sanke panovníkovy, znamenalo by to, že českému školství byla by sazena smrtelná rána. Avšak z

námitek místodržitelových jest již patrné, že panovník nehodlá zákon ten podepsati, jakož již učinil dříve v podobných případech. Aby však setřeno bylo co nejvíce nedůtklivosti německých národních, místodržitel odvolává se na čistě technické důvody. Právě totiž, že podobný zákon stává se zcela zbytečným, poněvadž již rozhodnuto bylo říšským soudem, že v Dolních Rakousích mimo německého národa není usazen žádný jiný národní kmen. Ve skutečnosti Čechové činí velké procento dolnorakouského obyvatelstva a ve Vídni tvoří dobrou třetinu obyvatelstva města. Dolnorakouský sněm nebere na námítky vlády žádného zřetele a nyní přijal zákon, jímž stanoví se němečina za jediný vyučovací jazyk také na učitelských ústavech. Zákon ten odkázán byl již zvláštní komisí. Bude zajímavé, jak dšili dolnorakouských Němců skončí a zdali německému nátlaku skutečně se poddají, aby barbarský ten zákon, směřující proti čistě kulturním zájmům českého obyvatelstva, doznal souhlasu panovníkova. Zastupitel českého národa zajistě přiblíží se v té příčině také ke slovu.

NĚMECKO.

Vlastenecký triumf Emmy Destinové, vystupující v Smetanově "Daliboru" na jevišti v královské opeře v Berlíně, měl dne 10. října večer za následek bezmála bouři. Destinová objevila se v roli Milady. Zpívala lépe a nadšeněji, nežli kdykoli jindy, neboť její gesta byla inspirována duchem melodie vlastenecké, leč málokdo zpěv její slyšel. Když byla opera v nejlepší, počalo na pět set protičeských německých agitatorů na galeriích pískati. Tito pískali bez ustání i při oborech. Naproti tomu obecenstvo v předu se nalézající, které nadehnuto byla kráskou české opery, applandovalo, aby výtržníky umlčelo, a tak bylo z opery celkem málo co slyšeti. Protičeská část obecenstva, vidouce, že v opeře se pokračuje, počala dupati a tlouci holemi do podlahy. Strážové a perní snažili se zjednat pořádek, ale marně. Před ukončením opery povolána byla policie. Policisté, kteří též byli předpojatí proti produkci české opery, konali svoji povinnost pouze polovičně a vyvedli sotva deset výtržníků. Zatčení neurvalců provázeno bylo pochvalou z předních židlí. Mezitím opera pokračovala, avšak činila dojem pouhé pantominy, neboť chřemí nebylo zpěv takřka ani slyšeti, neboť byl přerušován hlukem. Berlinský tisk protestoval již po celý týden proti provozování české opery na příkonech královské opery berlinské, leč marně. Úřady daly ku provozování "Daliboru" svolení. Jak se vyrozumívá, opera nebude již zde opakována, avšak bude dávána po neurčitou dobu v jiných divadlech německých. Tato protičeská demonstrace zajišťuje operě "Daliboru" velkou podporu od tisíců Čechů. Moravanů a Poláků v Berlíně se nalézajících. Německé časopisy doznávají, že "Dalibor" setkal se na královské opeře s obrovským úspěchem, a projeví politování nad tím, že pokračována byla protičeskými demonstracemi, prováděnými majiteli laciných míst v opeře. Omlouvají to tím, že po celý týden psalo se v Berlíně o protiněmecké agitaci v Čechách, čímž byli berlínští Němci proti všemu českému popuzeni. Také prý přispělo k neblahému výtržnosti i to, že "Dalibor" byl zde dáván na přími Emmy Destinové, horlivé Češky a vlastenky.

RUSKO.

V poslední době ruská vláda potlačila tři časopisy a celých redakčních stáh vypořádala na Sibiř. Mezi potlačenými časopisy je Kamsko řeč. I chlapce, jenž dělal kartáčovotisky, musil do vyhnanství. Devadesát venkovských redaktorů bylo pokutováno 50,000 rubly, kdežto 28 petrohradských redaktorů zaplatí 25,000 rublů pokuty.

Dumě předložen byl návrh mofardný rozpočet ministerstva že-

leznie, jímž požadován jest obnos \$31,100,000 na nové stavby v roce 1910. Celý tento obnos až na \$163,000 má být vynaložen na sibiřskou a na amurskou dráhu. \$11,500,000 jest určeno na železnici kolem Bajkalského jezera a \$12,500,000 na druhé koleje sibiřské dráhy.

ŠPANĚLSKO.

Jak se z Barcelony oznamuje, byl profesor Ferrer, bývalý ředitel Moderní školy, jenž postaven byl před vojenským soudem na obžalobu, že byl hlavním původcem posledního revolučního hnutí, a odsouzen k smrti, dne 13. října popraven. Poprava provedena byla prachem a olovem v pevnosti Montjuich. Odsouzenec statečně postavil se před oddělení vojska a padl po první salvě mrtve k zemi. Ferrer až do posledního okamžiku zachoval neochvějnou srdatost. Nežli odveden byl na místo popravy, měl krátkou rozmluvu se svým obhájcem Galeoranem, jenž jej hájil tak neochvěně, že sám byl zatčen pro nevěznost k soudu. Ferrer a patřným pohutím vypravoval svému obhájci o své činnosti, již obětoval svůj život i budoucnost své deery. Když obhájce zmínil se mu o marném pokusu jeho deery, aby mu od krále Alfonsa vymohla milost, jevil Ferrer na okamžik značné pohnutí, avšak rychle se zase opanoval a nabyl předesle pevnosti. Odsouzenec se vši rozhodností odmítl dva kněze, kteří posláni byli k němu, aby mu přinesli útěchu. Když pak udeřila hodina jeho smrti, sel Ferrer statečně a pevným krokem přes dvůr vězeňský ku jámě u zdi a bez všelikého pohnutí postavil se proti dvanácti vojákům, kteří pověřeni byli vykonáním popravy. Na znamení velitelova ozval se výstřel a Ferrer téměř současně skácel se k zemi mrtve. Před popravou byly strážné na zdiích pevnosti zdvojnásobeny ze strachu před nějakým pokusem o osvobození odsouzenec. — Francisco Ferrer, jenž byl španělskou vládou považován za zapřisáhlého anarhistu, byl zatčen 1. září a obviněn z přímé zodpovědnosti za nedávné vážné revoluční bouře v Barceloně. V roce 1906 byl zatčen na podezření z účastnění na atentátu na krále Alfonsa v den jeho smrti, avšak za krátko propuštěn na svobodu. V procesu před vojenským soudem byly usvědčující listiny odevzdány předsedajícímu soudu, jenž vedl předsézní vyšetřování. Listiny ty týkaly se prohlášení španělské republiky a jiných revolučních opatření. Ferrerovi samotnému nebylo dovoleno vypovídati před soudem. Důkazy proti němu se stávaly jen ze svědeckých výpovědí, jež byly přečteny. Obhájce Ferrerův prohlásil, že klient jeho stal se obětí nenávisli konservativců. Proslýchá se, že král Alfons dostal celou řadu vyhrožbovacích, v nichž bylo mu vyhrožováno smrtí pro případ, že by rozsudek smrti nad Ferrerem vynesený byl proveden. V celém světě po práva vychovatele světového jíměna vzbudila veliký rozruch.

FRANCIE.

Socialisté francouzští uspořádali v Paříži dne 13. října velkou schůzi, v níž Jaures a jiní poslanci o nejostřejší odsoudili způsob, jakým byl španělskými úřady veden proces s profesorem Ferrerem v Barceloně. Některé časopisy mluví o novém vydání Dreyfusova procesu, jež vyvinouti se může z této travestie spravedlnosti. Též spolek francouzských právníků uznal proces s Ferrerem jakožto travestii a současně protestoval proti zatčení obhájce Ferrerova.

ITALIE.

V Římě a jiných velkých městech italských uspořádány byly dne 13. října velké protestní schůze s ohledem na odsouzení Francisco Ferrera k smrti vojenským soudem v Barceloně. V Římě oběhával 20,000 dělníků schůze, v níž bylo španělsko a jednání knažských úřadů co nejostřejší odsou-

zeno, načež v průvodu chtělo se dělnictvo odebrati k budově španělského vyslanectví. Nesmírné množství lidu chtělo tam uspořádati demonstraci, avšak nebylo možno dostat se až k budově, poněvadž mosty byly uzavřeny vojskem a policií. Později ozbrojená moc podnikla útok na lid, při čemž bylo na obou stranách mnoho osob poraněno. Mnoho osob bylo zatčeno. Jedné části demonstrantů podařilo se dostat se poblíž středu města, zde však silné oddělení vojska zastoupilo jim cestu. Jak se proslýchá, papež a papežský státní tajemník jeví veliký zájem o poslední události ve Španělsku.

Zprávy americké.

Americké sporty.

Američtí sporti kochali se v těchto dnech ve dvou požitcích, a také anglické časopisy byly plny zpráv o tom. Byl totiž sveden boxerický zápas mezi dvěma championy, černochem Johnsonem (těžká váha) a Stanislavem Ketchelem (prostřední váha), a poslední byl poražen při 12. nádechu. — Druhý sport týká se hry baseballové mezi četou detroitskou a pittsburgskou, které hrály sedm her o championát. Ze sedmi her vyhráli pittsburgští čtyři a detroitští tři. Za vstupné při těchto sedmi hrách přijato bylo \$188,302.50, z čehož připadlo pittsburgským hráčům \$40,154.94 a detroitským \$26,769.96. Každý z pittsburgských hráčů obdržel \$1,825.22 a z detroitských \$1,274.76. Každý klub obdržel \$51,272.67, a dílec pro národní komisi baseballové obdržel \$18,302.50.

Roosevelt gratuluje Pearymu.

Bývalý prezident Roosevelt zaslal v těchto dnech objektivní sevním teony. Pearymu, blahopřejný telegram z Nairobi. Současně s tímto telegramem došla zpráva, že Rooseveltova výprava přibyla do Nairobi úplně zdráva. Expedici zastříl další 3 slony a tak doplnil sbírky pro Smithsonian ústav ve Washingtoně. Kernit Roosevelt zastříl dva slony a jednoho zvláště velkého nosorožce.

Bouře na Floridě.

Počátkem minulého týdne došla z Key West na Floridě smutná zpráva, že jižní pobřeží Floridy navštíveno bylo hurikánem, a v jediném městě Key West způsobena byla škoda za \$2,000,000. Bouře dosáhla svého vrcholu o 1. hodině odpolední, přibíhala se rychlostí 100 mil za hodinu. Teprve o třetí hodině ji na zle ubývalo a o čtvrté hodině vzdálila se od města. Mezi pobořenými budovami je devět velikých doutníkářských továren, jakož i dvě poární stanice. Jakmile se bouře utišila, počalo olupování, což přimlo mayora k tomu, aby nad městem prohlásil vojenské právo. Ztráta lidských životů po celém pobřeží pách se na 1,200. Zhozný orkán přenesl se až na pobřeží ostrova Kuby, a v Havaně způsobena byla škoda asi za jeden milion dolarů.

Počet Indiánů.

Všeobecná domněnka, že Indiáni v Sonstáři vymírají a že z nich zůstane nezbude, osvědčuje se neopraveno dle úředních číslic, z nichž jde na jevo, že je rudohlův v zemi přes 300,000 a že jich za posledních 20 roků přibýlo asi 40,000. Rozmnožení jejich počtu vysvětluje se částečně tím, že se spolková vláda všemožně stará, aby Indiány pozvedla k novověké civilizaci a pomáhá jim k tomu všemi prostředky. Mezi Indiány jest již už mnoho tisíc, kteří dovedou své věci si sami spravovati, a již by potřebovali vládní pomoci k tomu. Stále více Indiánů sbírá se ke vzdělání pozemek jim přidělených, a námu od nich po bálchely ubývá rok od roku. Lastos bylo pronajmuto o 2,000 méně

indiánských farem bílochům, nežli loni.

Záležitost Crane-ova skončena.

Před několika týdny byl jmenován chicagský milionář Charles R. Crane vyslanec americkým v Číně, a on také vydal se záhy na místo svého určení. Avšak nedojel tam. Ze San Francisco byl povolán zpět do Washingtonu. Proč se tak stalo, vysvitá z prohlášení sekretáře zahraničních záležitostí pana Ph. Knoxe, který praví: Zahraniční odbor po nějaký čas zabýval se obvyklým studováním nedávné úmluvy mezi Japanem a Čínou. Mělo při tom být vynalezeno, zdali ve smlouvě Mandžurské se něco nalázá, co by americkým zájmům mohlo býti na újmu nebo se zásadou stejné přiležitosti pro všechny, k čemu se mocnosti zavázaly, stálo v odporu. Toto vyšetření nebylo dosud ukončeno a také rozhodnutí a tom nebylo učiněno. Když toto vyšetřování bylo již v proudu, objevil se pan Crane, náš vyslanec pro Čínu v zahraničním odboru a byl od jednoho zřízení o vyšetřování zpraven. Anž by se byl zastupujícího tajemníka nebo jiného zodpovědného úředníka otázal o radu a bez vědomí a souhlasu někoho, jenž k zahraničnímu odboru přináležel, sdělil pan Crane jednomu časopisu, že zahraniční odbor proti jednotlivým bodům úmluvy chce protestovati a že uveřejnění o tom pak bude následovati, až úředník, jenž dokument k vyřízení má, se navrátí. Tato záležitost se objevila v jednom západním časopisu a v týž den nebo o den později i v japonském tisku a byla všeobecně později uveřejněna. Tyto události byly uně 1. října od zodpovědných úředníků v odboru předloženy a ti při tom prohlášovali, že mají postačitelé důkazy. Na to jsem zaslal p. Crane-ovi dne 3. října známou depeši, aby se vrátil do Washingtonu. Crane následkem toho vyžádal za propuštění ze služby, a v těchto dnech je také obdržel.

Vláda prohrála.

Zmínili jsme se svého času o tom, že majitelé časopisu Indianapolis News a New York World byli žalováni vládou pro tiskovou urážku, uveřejnění článků, kde tvrdili, že při prodeji panamského průplavu Spojeným Státům podvodně získáno \$28,000,000. Soudeci Anderson pravil, že není toho mínění, že skutečnost, že jisté osoby jmenovány "zloději" a "podvodníky" je sama o sobě urážkou. Časopis má jistě právo tak činiti. Jak jeden z dřívějších prezidentů pravil: Jest to povinnost tisknouti zprávy o řeci pravdu o nich. Jest to povinnost uvěsti závěrky pro lid. Bylo tu mnoho zvláštních okolností týkajících se panamského průplavu. Nepřejí si, aby to bylo vykládáno, že týče se to někoho v naší úředovně nebo mimo, vyjma osoby nebo osob mnoh jmenovaných. Revoluce na Panamě, okolností se ji týkajících, byly neobvyčejné a zvláštní. Lid se zajímal o stavbu průplavu. Byla to záležitost veřejného podniku; velká část lidu byla ve prospěch vesty Nicaraguanské; jiná část, jež byla zaujata pro to, úředně a osobně — dala přednost panamské cestě. Byl též jmenován výbor, aby vyšetřil poměrné přednosti těchto dvou cest. Vyšetřování a výsledek byl ve prospěch Nicaragui. Až do této změny, jak jsem seznal ze svědeckých, nejnížší nabídka, jež byla učiněna, jako ta, dle níž majetek Panamy — majetek Canal Co., — mohl býti získán za sto milionů dolarů. Náhle však vyšlo na jevo, že mohl býti získán za čtyřicet milionů. — Tu byl jistý počet lidí, již mysleli, že v tom bylo něco nesprávného — a musím říci sám, že bych si přál zvednutí, co skutečnou pravdou bylo. Na to jmenován v senátu výbor věci vyšetřiti a ten předvolal si ty, co v těchto věcech něco věděli a mezi nimi byl i právník W.

Nelson Cromwell. Ten však zdráhal se odpovídati na jisté otázky, odvolává se na své právo jako právník. Soudeci potom rozbíral rozsah viny obžalovaných a pravil: "Pak-li obžalování čísla časopisu obsahující ony urážlivé články dali na poštu zde a časopis rozvezen po celé zemi, bylo to buď zločinem v každém okrese, distriktu nebo státu, kam list přišel, nebo pouze jedním zločinem a to zde a proto myslím, že vláda nemá práva vládeci oběmy ze vzdálených států k soudu do Washingtonu. Obžalováni jsou propuštěni."

Skody mrazem způsobené.

Časný sníl a studené počasí s nim nastaví zavinily mnoho škody na ovoce v Michiguanu. V Traverse City, Mich., napadlo 6 palců sněhu, a z Benton Harbor se oznamují velké škody na ovoce v jihovýchodní části státu. Tisíce košíků hroznů je dosud na révě. Na jezere Michigan řádila hrozná bouře.

Důvody Peary-ho proti Cook-ovi.

Už delší dobu očekávané prohlášení polárního cestovatele Pearyho ve spojení s jeho tvrzením, že Dr. Cook severní točnu neobjevil, ba že ani na blízku ní nebyl, bylo uveřejněno. Peary ve svém tvrzení opírá se skoro výhradně o tvrzení obou Eskymáků, kteří, dle Cooka, tohoto k točnu provázeli. Když Peary v srpnu 1908 do Etah přišel, natrefil tam několik Eskymáků, kteří Cooka na záátku jeho cesty k severu provázeli. Tito se vyslovili, že dr. Cook, když jeji na začátku upustil, měl u sebe zmíněné dva mladé Eskymáky, dvoje saně a asi 20 psů. Mladí oni oni Eskymáci byli Illokaasho a Ahpelah, o nichž Peary praví, že je znal, když byli ještě malými hochy. Jeden je asi 18letý a druhý 19letý.

Dobročinnost.

V těchto dnech zemřela v Evropě milionářka paní Nelson Morrisová, vdova po chicagském jatkaři a dle její poslední vůle připadne z její pozůstatosti \$382,500 12 dobročinným ústavům. \$300,000 odkázala na zařízení dětské útulny neb rozšíření nemocnice Michaela Reese; po \$5,000 Chicagskému ústavu pro nevyléčitelné; ústavu Abraham Lincoln Center a Tuberkulosnímu sanitaru Winfieldovu a Chicagské dětské nemocnici. Po \$10,000 dostanou židovský chřestianský sirotčinec; chicagský sirotčinec; chicagský židovský ústav pro opuštěné pracující dívky a židovská útulna. Po \$2,500 katolický ústav Jeptišek Little Sisters of the Poor a Spolek visitátních ošetřovatelek. — Před svým odjezdem do Evropy darovala paní Morrisová \$250,000 nemocnici Michael Reese na zařízení ústavu pro vědecko-lékařské bádání se žádostí, aby byl ústav pojmenován po jejím manželovi. Tento dar nemá nic společného s odkazem \$300,000 na dětskou útulnu neb rozšíření Reesovy nemocnice. — Svým sestřím a 1 bratru odkázala zesnulá po \$40,000 a i těm nejvzdálenějším příbuzným po částkách od \$3,000 do \$5,000. Poslední vůle datována 2. července 1909 před odjezdem Morrisové do Evropy. Morrisová zemřela ve Francii následkem úrazu. Jela v automobilu s několika známými. Náhle hnul se proti nim splašený koč. Řídící automobilu rychle zahnul stranou, automobil sjel do příkopu a paní Morrisová byla prudec sražena se sedadla a utrpěla zranění, na něž po čtyrech dnech zemřela. Nikdo jiný nebyl zraněn.

* Z rozkazu krajského soudu v Columbus, Kans., bylo na ulici vy-lito do stoky 2,450 galonů piva. Nápoj tento nalezen byl před 14 dny v jednom skladišti ve West Mineral a Cherokee okresu a poněvadž z pochopitelných příčin nemohl být použit, se o něj nechtěl, bylo pivo na rozkaz soudu vy-lito.